

บทคัดย่อ

Formatted: Centered, Space After: 10 pt, Line spacing: single

Formatted: Centered

มาตรฐานด้านความปลอดภัยอาหารคนและอาหารสัตว์ ถือเป็นมาตรฐานที่สำคัญซึ่งเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการผลิตที่มีผู้เกี่ยวข้องมากมายตลอดห่วงโซ่อุปทาน ขณะเดียวกันการส่งเสริมการผลิตที่คำนึงถึงการอนุรักษ์และลดการทำลายสิ่งแวดล้อม ร่วมกับข้อกำหนดในมาตรฐานที่คำนึงถึงการใช้แรงงานภาคการเกษตรและผลกระทบต่อสังคมในพื้นที่การผลิต หรือที่รู้จักกันใน “มาตรฐานระบบการผลิตทางการเกษตรที่ยั่งยืน หรือมาตรฐานระบบการผลิตอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีหลายประเทศที่เป็นผู้ซื้อ ผู้บริโภค มีความต้องการและมีการประกาศใช้บังคับการคู่ค้ามากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับการออกมาดำเนินการตรวจจากกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน หลายสถาบันและหลายองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเปิดตัวโครงการและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหารที่มีวัตถุดิบจากแหล่งผลิตทางการเกษตรที่มีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการศึกษาวเคราะห์ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในทุกบริบทดังกล่าว ร่วมกับการศึกษาวิธีการปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทำให้การกำหนดมาตรฐานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จำเป็นต้องได้มาจากความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การผลิต

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่าง และเนื้อหาของมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของประเทศไทย มาตรฐานระบบผลิตทางการเกษตรที่ดีของภาคเอกชน มาตรฐานระหว่างประเทศ มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิดที่คำนึงถึงความยั่งยืน เช่น ระบบการผลิตถั่วเหลือง ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น รวมทั้งมาตรฐานการค้าที่เป็นธรรม การเก็บข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น ด้านนโยบาย ปัญหา และอุปสรรคการใช้มาตรฐาน รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้บริหาร ผู้แทน และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมกับการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในธุรกิจการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้งในพื้นที่เขตผลิตหลักและพื้นที่เขตต้นน้ำ เกษตรกรและผู้รวบรวมขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและการปฏิบัติทางการผลิตที่ดี ต้องทำความเข้าใจและเน้นความสำคัญของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง แต่ยังมีความตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนเองในห่วงโซ่การผลิต และพร้อมรับการแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาฐานการผลิตวัตถุดิบข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้ได้ตามที่ตลาดต้องการส่วนหนึ่งของผู้รวบรวม หรือผู้ส่งมอบข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยอมรับในข้อเสนอของร่างมาตรฐานฯ และเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ 70-90 % ซึ่งต้องการเวลาในการปรับเปลี่ยนและราคาที่จูงใจ ขณะที่ผู้ผลิตอาหารสัตว์ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อกำหนดในร่างมาตรฐานฯ ยกเว้น เรื่อง การแยกสินค้าที่ได้รับการรับรองออกจากสินค้าที่ไม่มีการรับรองอย่างไรก็ตามระบบการผลิตที่มีความปลอดภัยด้านอาหาร ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ทำธุรกิจสามารถอยู่ได้ในชุมชนและสังคมอย่างเป็นมิตร ทั้งนี้ต้องมีการให้ผลตอบแทนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม เป้าหมายของมาตรฐานระบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการตรวจประเมินรับรองระบบการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานที่แสดงความเชื่อมั่นได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต ผู้รวบรวม ผู้จัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว ในทุกขั้นตอนและกระบวนการผลิตสามารถปฏิบัติให้สอดคล้องตามมาตรฐานฯ

ดังนั้นประเด็นความสำคัญของการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นได้จริง จำเป็นต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสร้างกิจกรรมการพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ ความเข้าใจในมาตรฐานระบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน คาดว่ามาตรฐานนี้จะมีเนื้อหาที่มีความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ผู้ใช้เป็นวัตถุดิบผลิตผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ และต้องมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ต้องมีส่วนในการกำกับดูแลระบบการผลิตที่มีความปลอดภัยด้านอาหาร เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความเป็นธรรมให้กับผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งสังคมโดยรวม นอกจากนั้นร่างมาตรฐานฯ ฉบับนี้ ได้ผ่านการดำเนินการระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้ได้ตามวัตถุประสงค์และสามารถใช้ในการปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้คาดว่าสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่จะใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานผลิตอาหารสัตว์ จะได้ราคาที่สูงขึ้น และจะเป็นมาตรฐานของภาคเอกชนที่ยอมรับจากภาครัฐต่อไป สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปปรับใช้ในแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมีผู้ประกอบการ ตั้งแต่เกษตรกร ผู้รวบรวม และผู้ผลิตอาหารสัตว์ จะได้ดำเนินการในระยะต่อไป ได้ทำการศึกษากฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยอาหารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนโครงสร้างภาครัฐซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน และการส่งเสริมการผลิตที่มีความปลอดภัยสู่การปฏิบัติใช้และเกิดขึ้นได้จริงนั้นพบว่ากฎหมายต่างๆที่มีอยู่ ยังไม่เกิดการบังคับใช้ในประเทศ แต่รัฐจะนำมาใช้เมื่อมีกฎหมายนำเข้าของประเทศคู่ค้าที่เข้มงวดและมีผลกระทบเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย จากการที่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องขาดความตระหนักในเรื่องความไม่ปลอดภัยของพืชที่มีสารเคมีตกค้าง ทำให้เกิดความละเลย ที่จะปฏิบัติให้ถูกต้อง อีกทั้งการศึกษาในภาคการผลิตให้ความสำคัญการใช้สารเคมีที่ปลอดภัยน้อยมากทำให้ความรู้ต่างๆที่จำเป็นยังอยู่ในวงจำกัด ประกอบกับผู้มีส่วนได้เสียตลอดห่วงโซ่การผลิต ยังมีเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความปลอดภัยด้านอาหารที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานความปลอดภัยของการผลิตพืชผักจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ ความตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนเองในห่วงโซ่การผลิต เพื่อให้เกิดคุณภาพด้านความปลอดภัยอาหาร ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตในฟาร์ม การเก็บเกี่ยว การขนส่ง การจัดจำหน่ายในตลาดกลางสินค้าเกษตร และกระบวนการผลิตอาหารด้วยวัตถุดิบต่างๆจากผู้ส่งมอบ ก่อนถึงมือผู้บริโภค

ประเด็นสำคัญของการขับเคลื่อนความปลอดภัยของพืชผักให้เกิดขึ้นได้จริง จึงต้องใช้พลังและการขับเคลื่อนจากภาครัฐ ผู้บริโภค และผู้ใช้สินค้า กลไกของการบริหารจัดการความปลอดภัยของตลาดที่ทำให้หน้าที่ในการเป็นแหล่งจำหน่าย ที่ต้องแสดงเจตนาและเป้าหมายในด้านธุรกิจสินค้าเกษตรและพืชผักที่เน้นความปลอดภัยด้านอาหาร โดยร่วมมือกับผู้รวบรวมพืชผักและผู้จำหน่ายพืชผักที่มีความปลอดภัยเท่านั้นขณะที่ผู้บริโภคต้องยอมรับกับราคาที่สูงขึ้นของสินค้าคุณภาพ ต่อต้านและปฏิเสธ สินค้าที่ไม่ได้คุณภาพด้านความปลอดภัยอาหาร ขณะเดียวกันภาครัฐและผู้กำกับดูแล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ต้องสร้างระบบการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพิ่มเติมกลไก ถึงอำนวยความสะดวก และการให้บริการของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น และความร่วมมือระหว่างรัฐร่วมเอกชนในพื้นที่ผลิต เพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้บริโภคว่ามาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นจากกติกาของภาครัฐ และคาดว่าจะสามารถเกิดผลต่อการดูแลความปลอดภัยด้านอาหารพืชผักได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

Abstract

Safety standard for food and feed has been considered as a critical standard in respect of the production process involved by stakeholders throughout the supply chain. In this concern, to promote production should also respect on conservation in addition with the requirements of the standards labor and social welfare in the production area. This collective standard called "Standard for sustainable agricultural production or standards of sustainable production systems", which buyers from many countries require and gradually enforce the trader to comply the standard. The group of environmental conservation has appealed and campaigned that agricultural production must take into account the conservation of the environment. Study for setting standards for sustainability of maize is in the interest of the commercial sector for feed. The main objective of this study is to collect the relevant standard documents and compare for the similarities and differences between the standards in every context. In addition, the observation of the farm practice in different areas of geography was also carried out. Therefore, mutual and normative document of standard were set among the involvement and participation of all stakeholder in the production and supply chain. Results of the study on collective standard and information exchange with stakeholder i.e., policy maker and implementing officers via depth interview methodology. Interviews were also targeted to representatives from the supply chain including farmers and collectors. The studied area was designated to the reservation upstream area and the main production area which always located in plain and basin.

It was found that most of small farmers and small collectors lack of understanding both in good agricultural practices and good manufacture practices. It is required to train them for this knowledge and awareness as well. However, they are aware and well realized their important role in the supply chain. They are ready to improve their practice to comply standard as market require. By the way, 70-90 % of the large scale business of suppliers is accepted the draft of this standard criterion and possible to implement if they have the transition period for improving and the product price is more attractive.

The producers of animal feed most agree on the terms of the draft standard, except the segregation of certified maize from normal maize. They all agree that the requirement of food safety, environment conservation and social responsibility must be existed base on suitable benefit and fairness. Aim of the sustainable standard still need the certification system along the supply chain to ensure that all stakeholders are including growers, collectors, postharvest handling person who be able to comply this sustainable standard.

Hence, the key factor to promote this sustainable production standard be possible require strong support from the government and private sector. There is a need to give knowledge, awareness and understanding this standard of sustainable maize production. To implement this standard, it is necessary to be sure that the content must be complied the requirement of animal feed consumers and processed products. All interested parties must have a common understanding along supply chain.

Including government officers and services that have to regulate the food safety in production, environmental friendly, and fair-trade to the workers and the surrounding society. In addition, this draft of standard has been proposed in forum of stakeholders. All comments and suggestion has put for standard contents to be mutual and practical as much as possible.

It is expected that there is price incentive giving to maize as a raw material in the production of animal feed. This standard established by private sector will be recognized and accepted by government. Feasibility study of implementing this sustainable standard will be tested for a pilot project in the next phase.

|